

Корисною для розвитку мелодійного слуху, формування навичок чистоти інтонування школярів є гра «Музична драбинка». Для гри потрібен комплект карток із сходинками: картка 1 – намальовано три сходинки вгору (послідовно), картка 2 – чотири сходинки вгору, картка 3 – п'ять сходинок вгору, картка 4 – три сходинки вниз, картка 5 – чотири сходинки вниз, картка 6 – п'ять сходинок вниз, картка 7 – три сходинки вгору (з інтервалами, наприклад терція), картка 8 – три сходинки вниз (теж з інтервалами). Учитель програє на інструменті різні мелодичні малюнки, учні їх впізнають і показують на картках; за другим повторенням учні можуть їх проспівувати.

Гра «Музичне слово». Неабиякий інтерес виявляють молодші школярі до цієї гри, адже потрібно напружити уяву, проявити кмітливість та творчість самостійно ритмізуючи слова чи словосполучення та створюючи його мелодійне звучання за допомогою довгих (І – та) і коротких (П – ті-ті) звуків. Наприклад: сонечко світить (І П І І) або сонечко встає (П П І).

Висновки. Таким чином, застосування музичних ігор на уроках мистецтва дозволить розкрити творчий потенціал учнів, активізує потяг до пізнання музичного мистецтва, розвиває музичні та творчі здібності, створює простір для творчої самореалізації.

Література

1. Барановська І.Г. Методичні засади художньо-творчої самореалізації підлітків в умовах діяльності ансамблю народної музики : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / І. Г. Барановська ; наук. кер. О. П. Щолокова ; Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2007. – 20 с.
2. Демченко О.П. До проблеми використання понять «обдарована дитина» і «дитяча обдарованість» у психолого-педагогічному дискурсі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук.пр. -Випуск 51. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2018. С.137-143.
3. Музично-дидактичні ігри. URL: <https://sites.google.com/site/bojkonataliya2/muzicno-didacticni-igri> Дата звернення 05.02.2020

О. Богачук,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Т. Коваль

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Постановка проблеми. Формування національної культури молодших школярів набуває першочергового значення в умовах розбудови незалежної

України. Державна національна програма „Освіта” (Україна в ХХІ столітті) визначає головною метою національного виховання успадкування школярами надбань історії свого народу, мови, культури, звичаєвості, духовної моральності [1]. Саме школа і покликана формувати національну культуру та свідомість, починаючи від початкових класів і завершуючи середньою школою. Актуальність створення системи національного виховання в умовах творення Української державності на сучасному етапі визначається потребами суспільства у всебічній активізації інтелектуального і духовно-творчого потенціалу національних та загальнолюдських цінностей, передачі молодому поколінню соціального досвіду, багатой духовної культури народу, його національної ментальності, спорідненості світогляду [1].

Аналіз попередніх досліджень. Питання національного виховання знайшли своє відображення у педагогічній спадщині Я. Коменського і Й. Песталоцці. Народна педагогічна теорія українського народу глибоко розкрита в педагогічній діяльності та спадщині вчених, педагогів, етнографів, письменників України (Г. Ващенко, О. Воропай, М. Драгоманов, О. Духнович, М. Коцюбинський, Леся Українка, Г. Сковорода, М. Стельмахович, В. Сухомлинський, К. Ушинський, І. Франко, Т. Шевченко та ін.) [5].

Проблема національного виховання учнів і молоді досліджувалась у різних напрямках, а саме: ознайомлення дітей молодшого шкільного віку з українським народознавством (А. Богуш, Н. Кирста, Н. Лисенко, Н. Луцан, О. Макаренко, Л. Плетеницька, Н. Рогальська та ін.); виховання духовної культури дітей молодшого шкільного віку (Н. Барабаш, І. Бужина, Я. Журецький, Г. Майборода, Н. Чернуха); залучення дітей до української народної творчості (В. Зелюк, Г. Кловак, Е. Павленко, І. Таран).

Вагомий внесок у розвиток вітчизняного національного виховання зробила С. Русова, яка вважала, що „національне виховання виробляє у дитини не подвійну хистку моральність, а міцну цілісну особу ... після правдивого національного виховання дитина звекає кохатися в народних скарбницях і шукатиме цих культурних скарбів і у других народів” [5].

Ідеї національного виховання набули сили і у працях Г. Ващенка, який наголошував на пріоритетності формування у молоді національної культури [5]. Велика заслуга належить В. Сухомлинському, котрий розвивав ідеї національного виховання в сім’ї, формування синівської любові і вірності Вітчизні через причетність до життя народу, його історії, слави [5].

Метою статті є розкриття сутності поняття “національне виховання”, його провідних завдань, змісту, принципів та значення у всебічному розвитку молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. Національна система виховання - це історично обумовлена і створена самим народом система ідей, поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, мови, культури, формування власної гідності та інших форм соціальної практики, спрямованої на організацію життєдіяльності підростаючих поколінь, виховання їх у дусі природно-історичного розвитку матеріальної і духовної культури нації [4]. Державна національна доктрина визначила головну мету національного виховання на сучасному етапі — це передача молодому поколінню соціального досвіду, багатства духовної культури народу, його національної ментальності, своєрідності світогляду і на цій основі формування особистісних рис громадянина України: національної свідомості, розвинутої духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, фізичної, екологічної культури, розвиток індивідуальних здібностей, таланту [3, с. 237].

Цьось А. В. вважає, що національне виховання в сучасній школі спрямовується на „залучення учнів до глибинних пластів національної культури і духовності формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури” [6, с. 269]. При цьому „національне виховання здійснюється на всіх етапах навчання в школі, забезпечується всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарованість, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності і культури [6, с. 268].

До провідних завдань національного виховання школярів належать:

- ✓ формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля держави, готовність її захищати;
- ✓ забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, жінки-матері, культури та історії свого народу;
- ✓ формування високої мовної культури, оволодіння українською мовою;
- ✓ прищеплення шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій українців та представників інших націй, які живуть в Україні;
- ✓ формування творчої особистості, виховання цивілізованого господаря;
- ✓ розвиток індивідуальних здібностей і талантів молоді, забезпечення умов їх самореалізації;
- ✓ формування у дітей і молоді уміння міжособистісного спілкування та підготовки до життя в умовах ринкових відносин. [6, с. 270].

Основними принципами національного виховання є природо-відповідність, народність, культуро-відповідність, етнізація, гуманізм, демократизм, зв'язок із життям, гармонізація індивідуальних і загальнолюдських потреб та інтересів особистості.

Зміст національного виховання відображає: основні етапи розвитку нації, державність і неперервність української нації, її еволюцію на вищі етапи розвитку; природні, культурні, психологічні, характерні світоглядні чинники українського менталітету; пріоритетні потреби нації; гуманістичні засади громадського життя, демократичні форми життєдіяльності народу; наукове обґрунтування забезпечення фізичного і психічного здоров'я учнів, здорового способу життя; глибоке вивчення кожним учнем української мови як єдиної державної мови; активне залучення дітей до різних видів праці, трудової діяльності в сім'ї, школі, поза нею [3, с. 240].

Світовий досвід розвитку педагогічної теорії й практики переконливо показує, що кожний народ упродовж віків створює власну національну систему виховання і освіти, мета якої - виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді потреби та уміння жити в громадському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, національної та художньо-естетичної культури.

Національне виховання духовно відтворює в дітях рідний народ, увічніює в підростаючих поколіннях як специфічне, самобутнє, що є в кожній нації, так і загальнолюдське, спільне для всіх націй світу. Українське національне виховання формує з дітей типових носіїв національної культури, творців історичного шляху рідного народу, вірних продовжувачів справ, заповітів батьків і дітей, *спрямовується на залучення громадян до глибинних пластів національної культури і духовності, формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури* [1].

У сучасній педагогічній науці під **національною культурою розуміють** продукт матеріальної та духовної праці певної нації, синтез культур її соціальних груп, верств, її історія, відносини, соціальна пам'ять, самосвідомість. Національна культура відрізняється своєрідністю, неповторністю мистецтва, звичаїв, традицій, господарювання, мислення, духовної і моральної сфери життя й діяльності. Багатство національної культури формується її науковими школами, досягненнями, освітою, філософією, літературою, мистецтвом, розвитком мови і термінології. Національна культура — продукт праці інтелектуальної еліти цієї нації [2].

Виховання національної культури постає на засадах національного виховання, що детермінує організацію та цілеспрямований вплив на молодь для “передачі знань про національні цінності і здобутки, щоб сформувати уявлення про українську націю, до якої належить: плекання у підростаючого покоління почуття любові й гордості за духовні і матеріальні цінності, здобутки своєї нації; вироблення волі і характеру для захисту духовних і матеріальних здобутків та інтересів нації і Батьківщини” [2].

Висновки. Отже, виховання національної культури є найважливішим напрямком всього освітнього процесу сучасної школи. В народній освіті національне виховання реалізується з врахуванням пізнавальних можливостей та вікових особливостей дітей молодшого шкільного віку. Пояснюється це особливостями психології дітей, в яких є здатність охоче пізнавати навколишній світ, сприймати норми поведінки, здобувати нові знання, виробляти світобачення. Тому основа національного виховання значною мірою закладаються в цей період життя та навчання. Саме в цей період дитина усвідомлює суспільні цінності, починає керуватися в своїй поведінці моральними нормами, за допомогою дорослого, через власну індивідуальну діяльність відкриває себе. Національне виховання – це виховання підростаючих поколінь у дусі українського виховного ідеалу на багатовікових традиціях.

Література

1. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття) (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-p>
2. Дудар, О. В. Залучення національних традицій до сучасної системи виховання / О. В. Дудар // Класний керівник. – 2012. – № 1/2. – С. 22-23.
3. Максимюк С.П. / С.П.Максимюк // Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
4. Мартюк І.В. Національне виховання: теорія і методологія. – Київ., 1995.
5. Парашук С. М. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до національного виховання учнів: автореф. дис. канд. пед. наук : [спец.] 13.00.04 "Теорія і методика проф. освіти" / Світлана Миколаївна Парашук ; Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2006. – 20 с.
6. Цьось А.В. Українські народні ігри та вправи в системі професійної підготовки спеціалістів фізичної культури // Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. - Київ-Луцьк: Вежа, 1996. - С.268-272.